

Jak novela školského zákona mění pravidla zápisů do mateřských a základních škol

RNDr. Ing. Eva Urbanová, Ph.D., MBA

Termíny zápisů, rušení přípravných tříd, předávání výsledků diagnostikování, nová pravidla odkladů... Na mateřské i základní školy se s novelou školského zákona valí tsunami změn v oblasti správního řízení. Ne všechny na ně ale dopadnou už v tomto školním roce, počítá se s postupným náběhem a tedy i možností, jak se na ně účinně připravit. S čím ale musíte počítat už v nejbližší době? Kdy bude potřeba více komunikovat se základními školami? A co si zákonodárce od toho všeho vůbec slibuje?

Novela školského zákona č. 239/2025 Sb., tzv. odkladová novela, účinná od 1. 9. 2025 (některé části nabývají účinnosti později), přináší významné změny v zápisu dětí do mateřských škol a žáků do základních škol, které by měly vést ke snížení nerovností ve vzdělávání, jež jsou jedním z nejpálčivějších problémů českého školství. Cílem těchto změn je zpřehlednit systém a lépe podpořit děti, jejichž školní start vyžaduje individuální přístup. Ředitelé/ky škol i administrativní zaměstnanci budou muset upravit své dosavadní postupy, interní dokumenty (např. kritéria přijímání a termíny) a také informovat rodiče tak, aby byla zajištěna právní jistota. Cílem článku je poskytnout přehled legislativních změn, jejich praktický dopad a doporučení pro implementaci v rámci školy.

Termíny zápisu do škol (od 1. 9. 2025)

Změna termínu zápisu do **mateřských škol** z května do období **od 15. břez-**

na do 15. dubna a do **základních škol** z dubna do období **od 15. ledna do 15. února** má za cíl zajistit, že školy i rodiče budou mít více času na řešení případných žádostí o odklad či pod-

b) základní školu, v jejíž přípravné třídě nebo přípravném stupni se dítě vzdělává;

c) zahraniční školu na území České republiky, ve které se dítě vzdělává

”

Parametrizace asistenta pedagoga má za cíl nahradit funkci přípravných tříd, děti dostanou podporu přímo v prvním ročníku.

půrná opatření a zajištění diagnostiky dítěte. Dřívější termín zápisu umožňuje škole dřívější znalost počtu nastupujících dětí, což usnadňuje plánování tříd a personálu, snižít riziko přetížení či nevyužití kapacity. Pro školy to znamená lepší plánování, včasnější sběr podkladů a menší tlak na poslední chvíli.

Zákonný zástupce **uvede nově v žádosti** o přijetí dítěte do základní školy vedle obecných náležitostí podle správního řádu:

a) mateřskou školu, ve které se dítě vzdělává nebo je individuálně vzděláváno;

a ve které MŠMT povolilo plnění povinné školní docházky podle § 38a školského zákona; nebo

d) údaj, že se na dítě nevztahuje povinné předškolní vzdělávání, pokud se dítě nevzdělává v žádné škole podle písmen a) až c).

Zajištění plynulého přechodu dítěte do ZŠ (od 1. 9. 2025)

Zavedení povinnosti **předávat informace** o tom, v jaké mateřské škole nebo jiné instituci se dítě vzdělávalo, a **výsledky pedagogické diagnostiky**

má za cíl zvýšit kontinuitu vzdělávání a lépe připravit základní školy na potřeby dítěte a zlepšit výsledky vzdělávání každého jednotlivce, prostřednictvím možnosti okamžité diagnostiky a nastavení podpůrných opatření. Pro základní školu to znamená nutnost nastavit interní postupy pro komunikaci s mateřskou školou, evidenci předchozího vzdělávání dítěte a přijetí diagnostiky, tím bude schopna lépe se přizpůsobit vstupní podpoře dítěte.

Předávání výsledků pedagogického diagnostikování a zápisu z ověření (§ 1f vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, v platném znění):

- ředitel mateřské školy předá v elektronické podobě **výsledky pedagogického diagnostikování** řediteli základní školy, který o předání výsledků požádal, a to v rozsahu údajů stanoveném v příloze č. 4 k této vyhlášce;
- bylo-li dítě individuálně vzděláváno, předá v elektronické podobě ředitel mateřské školy **zápis z ověření individuálního vzdělávání**, a to v rozsahu údajů stanoveném v příloze č. 5 k této vyhlášce.

Předávání informací při zahájení povinné školní docházky:

- ředitel základní školy, který v rámci zápisu k povinné školní docházce rozhodl o přijetí dítěte **do 31. března, nebo do 14 dnů od vydání rozhodnutí** o přijetí dítěte, požádá ředitele mateřské školy, ve které se dítě vzdělává nebo je individuálně vzděláváno/základní školy, v jejíž přípravné třídě nebo přípravném stupni se dítě vzdělává/zahraniční školy na území České republiky, ve které se dítě vzdělává a ve které MŠMT povolilo plnění povinné školní docházky podle § 38a školského zákona, o předání **výsledků pedagogického diagnostikování** (v souladu s přílohou vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, v platném znění);
- ředitel výše uvedené školy předá údaje řediteli základní školy **do 30 dnů** od doručení žádosti;
- pokud je dítě individuálně vzděláváno, předá ředitel mateřské školy řediteli základní školy **zápis z ověření** (v souladu s přílohou č. 5 vyhlášky č. 14/

/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, v platném znění).

Odklad povinné školní docházky (postupný nástup změny od 1. 9. 2025)

Změny v oblasti diagnostiky (lékař, klinický psycholog, školské poradenské zařízení) nasvědčují tomu, že stát chce zajistit, aby děti, kterým nástup do školy hrozí komplikacemi, měly podmínky připravené. Pro školu to znamená nutnost připravit interní procesy pro vyřízení žádostí o odklad, komunikaci se školskými poradenskými zařízeními a evidenci.

Základní škola již není povinna zákonného zástupce informovat o možnosti odkladu povinné školní docházky v době zápisu. Začátek povinné školní docházky **lze odložit pouze jednou**, tedy již není možno využít tzv. dodatečného odkladu v průběhu prvního pololetí školního roku 1. ročníku základní školy. Pokud ředitel základní školy, která není spádovou školou dítěte, rozhodne o odkladu povinné školní

Tabulka 1: Postupný nástup změny pravidel pro odklad povinné školní docházky

Školní rok	Zápis do základní školy	Datum narození dítěte	Použitá verze zákona pro odklad povinné školní docházky	Možnost odkladu povinné školní docházky podle starých pravidel
2026/2027	leden až únor 2026	od 1. 4. 2020	Zákon č. 561/2004 Sb., ve znění do 31. 8. 2025	✓ Ano (ještě podle starých pravidel)
2026/2027	leden až únor 2026	do 31. 3. 2020	Nová právní úprava	✗ Ne (již podle nových pravidel)
2027/2028	leden až únor 2027	od 1. 7. 2021	Zákon č. 561/2004 Sb., ve znění do 31. 8. 2025	✓ Ano (ještě podle starých pravidel)
2027/2028	leden až únor 2027	do 30. 6. 2021	Nová právní úprava	✗ Ne (již podle nových pravidel)

Zdroj: https://edu.gov.cz/zmeny-skolske-legislativy-z-pohledu-tzv-odkladove-novely/?utm_source=chatgpt.com

docházky, oznámí tuto skutečnost bez zbytečného odkladu řediteli spádové základní školy.

Ředitel základní školy odloží začátek povinné školní docházky **o jeden školní rok**, pokud zdravotní stav dítěte dlouhodobě neumožňuje jeho účast ve vyučování. K žádosti o odklad zákonný zástupce dítěte **dokládá doporučující posouzení** lékaře (nově s výjimkou lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru praktický lékař pro děti a dorost nebo v oboru pediatrie) nebo klinického psychologa o tom, že zdravotní stav dítěte dlouhodobě neumožňuje jeho účast ve vyučování. Žádost musí být i nadále doplněna doporučujícím posouzením školského

poradenského zařízení, které přihlédne k posouzení lékaře, resp. klinického psychologa, a jehož náležitosti stanoví vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, v platném znění.

Školské poradenské zařízení musí zároveň s doporučujícím posouzením vydat také **doporučení podpůrného opatření** spočívající ve vzdělávání dítěte v mateřské škole nebo v přípravné třídě základní školy **podle individuálního vzdělávacího plánu**. To neplatí pro doporučující posouzení dítěte, jemuž bylo školským poradenským zařízením doporučeno zařazení do přípravného stupně základní školy speciální.

Školská poradenská zařízení (dále jen ŠPZ) musí začít posuzovat žádost bez zbytečného odkladu, nejpozději do tří měsíců od přijetí žádosti. Nejzazší termín pro vydání doporučujícího posouzení ŠPZ je 31. srpna, včetně předání či odeslání zprávy zákonnému zástupci. Škole je doporučující posouzení odesláno datovou schránkou rovněž do 31. srpna.

Je vhodné, aby rodiče již v průběhu podzimu začali zajišťovat potřebná lékařská či psychologická vyšetření, pokud je dítě dosud neabsolvovalo. Tím se předejde časovému tlaku v období zápisů.

Změny pravidel pro odklad povinné školní docházky **nabíhají postupně** dle data narození dítěte (viz Tabulka 1).

Parametrizace asistenta pedagoga v 1. ročníku (od 1. 9. 2026)

Nově se zavádí parametrizace asistentů pedagoga v 1. ročnících základních škol. Počítá se s nárokem na 20 hodin přímé pedagogické činnosti a 2 hodiny nepřímé pedagogické činnosti asistenta pedagoga v každé běžné třídě základní školy s počtem **15 a více žáků prvního ročníku**. U malotřídních škol bude postup obdobný, tj. 15 žáků prvního ročníku ve složené třídě. Tímto krokem se chce dosáhnout, že první třída bude **lépe vybavena pro podporu dětí** s různou úrovní připravenosti

(např. děti, které by dříve mohly skončit v přípravné třídě). Změna je tedy nástrojem, jak nahradit část funkce přípravných tříd, tj. místo přípravných tříd dostanou děti podporu přímo v běžném ročníku.

Zrušení přípravných tříd (od 1. 9. 2029)

Přípravné třídy se ruší proto, že nový systém chce podporovat děti přímo v jejich běžné třídě, zamezit segregaci a nahradit přípravu na školu **moderními podpůrnými metodami** v mateřské a základní škole, tedy přizpůsobit školu systému, který umí reagovat na různé potřeby dětí. Se snížením počtu odkladů povinné školní docházky přestanou mít přípravné třídy smysl.

Slovní hodnocení (od 1. 9. 2027 a od 1. 9. 2028)

Je stanovena změna hodnocení žáků v 1. a 2. ročníku základní školy. Pro 1. ročníky změna platí od 1. 9. 2027 a pro 2. ročníky od 1. 9. 2028. Klasifikace (hodnocení výsledků vzdělávání žáka na vysvědčení klasifikačním stupněm) bude **nahrazena slovním hodnocením**.

Omezení možnosti opakování 1. ročníku (od 1. 9. 2026)

Žák 1. ročníku postoupí do vyššího ročníku **bez ohledu na prospěch**. Je

stanovena výjimka pro žáka, jehož zákonný zástupce podá žádost o opakování 1. ročníku, která musí být doložena doporučujícím posouzením lékaře (s výjimkou lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru praktický lékař pro děti a dorost nebo v oboru pediatrie) či klinického psychologa a školského poradenského zařízení.

Postupný náběh změn

Závěrem lze konstatovat, že odkladová novela přináší **cílené prodloužení účinnosti** klíčových přechodných ustanovení, aby se zmírnily dopady nových povinností ve školní praxi. Prodloužením účinnosti vybraných přechodných ustanovení a posunem termínů pro implementaci technických, administra-

tivních i procesních změn vytváří bezpečnější prostor pro přípravu dotčených subjektů bez hrozby provozních komplikací. Novela zároveň snižuje riziko chyb způsobených časovou tísň, podporuje stabilitu právního prostředí a umožňuje **plynulejší náběh celé reformy**. Zachovává přitom původní cíle právní úpravy, avšak jejich realizaci rozkládá do realističtějšího časového rámce, který lépe reflektuje kapacitní možnosti praxe i potřebu kvalitního a udržitelného nastavení systémových procesů.

Z výše uvedeného vyplývá, že by škola měla nejprve zjistit svoji připravenost na tyto změny, tedy zkontrolovat personální, materiální a prostorové zabezpečení. Na základě toho aktualizovat kritéria přijímacího řízení a formuláře k zápisu. Připravit si **komunikační strategii** formou informačních letáků, úpravy webových stránek i setkání s rodiči, aby změny byly srozumitelně vysvětleny. Je nezbytné **proškolit personál**, aby věděl, jak s diagnostikou pracovat a jak správně nakládat s citlivými informacemi. Správná implementace změn zvyšuje důvěru rodičů a zajišťuje splnění povinností stanovených školským zákonem.

Autorka je odbornicí na správné řízení ve školách, spisovou službu a datové schránky.

Jaké jsou klíčové cíle novely

Novela školského zákona přináší pro mateřské a základní školy změny termínu zápisu, transparentní přijímací proces, jasnější pravidla odkladů a zavádí povinnost získávat informace o předchozím vzdělávání dítěte a pedagogické diagnostice. Hlavním cílem odkladové novely je „Škola se má přizpůsobit dítěti, ne dítě škole.“ Aby toho bylo dosaženo, novela:

- rozšiřuje dostupnost podpory v běžných třídách;
- zlepšuje komunikaci mezi mateřskou a základní školou (předávají si diagnostiku dítěte);
- posiluje roli školských poradenských zařízení;
- ruší instituty, které mohly děti zbytečně oddělovat (přípravné třídy).